

CÜMLE TÜRLERİ

**Mesut
BAYAR**

 [bizturkceogretmeniyiz](https://www.instagram.com/bizturkceogretmeniyiz)

**Duygu
AKKAYA SALMAN**

 [duyguluturkce](https://www.instagram.com/duyguluturkce)

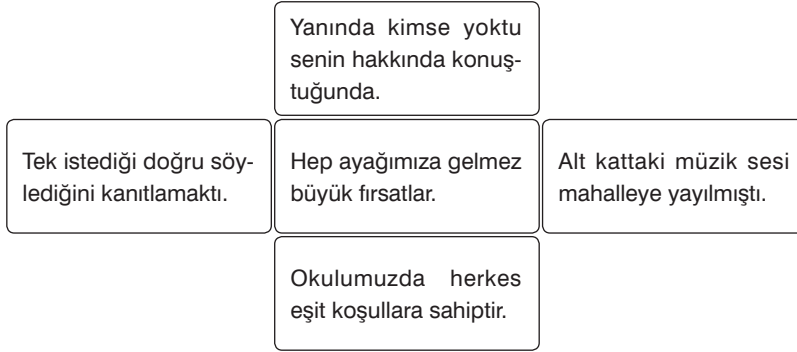
CÜMLE TÜRLERİ

1. Bir cümlemin yüklemi isim soylu bir sözcükse bu cümleyle yüklem türüne göre "isim cümlesi", yüklemi fiilse "fiil cümlesi" denir. Söz gelimi "Doğum gününe sınıftaki herkesi çağırıldı." cümlesinin yüklemi olan "çağırıldı" fiil olduğu için bu cümle yüklem türüne göre fiil cümlesidir.

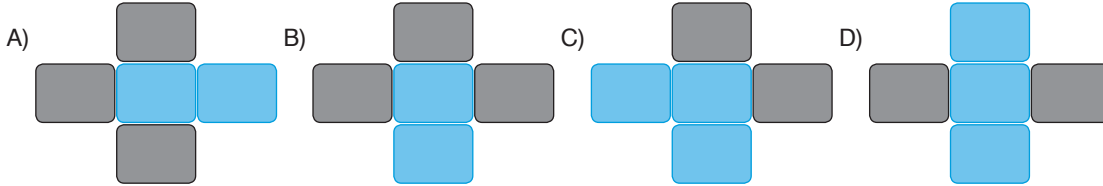
Bu bilgiye göre aşağıdaki cümlelerden hangisi yüklem türüne göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Bir topluluktaki zihinsel faaliyetlerin çokluğu, o toplumun gelişmişlik düzeyinin göstergesidir.
B) Sevgilerin en güzeli anne, en kutsal vatan sevgisidir.
C) Yalnızlık duygusu, günümüzün en ciddi sorunlarından biridir.
D) Yapılan yasal düzenlemeler ile topraklarımız çölleşmekten kurtulur.

2.

Yukarıdaki şekilde isim cümlesi olan bölüm siyaha, fiil cümlesi olan bölüm ise maviye boyanırsa aşağıdaki şekillerden hangisi ortaya çıkar?

3. İnsanın ana yurdu; üzerinde yaşadığı, geçimini sağladığı topraklardır.

Bu cümlemin olumsuz, devrik, soru biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın ana yurdu üzerinde yaşadığı, geçimini sağladığı topraklar değil midir?
B) İnsanın ana yurdu üzerinde yaşadığı, geçimini sağladığı topraklar mıdır?
C) Üzerinde yaşadığı, geçimini sağladığı topraklar değil midir insanın ana yurdu?
D) Üzerinde yaşadığı, geçimini sağladığı topraklar mıdır insanın ana yurdu?

Yüklem Türüne
Göre Cümleler

Bir cümlemin yüklemi ya fiil ya da isim soylu bir sözcüktür. Yüklemine göre farklı olan cümle sorulduğunda yüklem kelime çeşidine, daha doğrusu yüklem mi yoksa fiil mi olduğuna bakılır.

1. Fiil Cümlesi: Yüklemi çekimli fiil olan cümlelere "fiil cümlesi" denir.

Erkenden evden ayrıldım.

Bu cümlemin yüklemi olan "ayrıldı" fiili, bilinen geçmiş zaman kipinde, birinci tekil kişiye göre çekimlenerek yüklem olmuştur. Dolayısıyla bu cümle bir fiil cümlesidir.

Odasında kitap okuyor.

Ödevlerimi yapacağım.

Anneler yurt dışına gitti.

2. İsim Cümlesi: Yüklemi ek eylem almış ad soylu bir sözcük olan cümlelere "isim cümlesi" denir.

Oldukça düzenli bir kentti.

Bu cümlede "kent" ismi ek eylem olarak yüklem olmuştur.

Kardeşim o gün hastaydı.

Bu yemekler sizin için (dir).

Bu yazıyı yazan bendim.

Uyarı

Fiilimsilerin yüklem olduğu cümleler, "isim cümlesi" kabul edilir.

En büyük zevki gitar çalmaktı.

Buğra sınıfımızın en hızlı koşanıdır.

YÜKLEMİN TÜRÜNE VE YERİNE GÖRE CÜMLELER

Yüklem Yeri Göre Cümleler

Bir cümlede yüklem her zaman sonda yer almaz. Vurgu başta olmak üzere çeşitli nedenlerle yüklem, cümlenin ortasında veya başında bulunabilir. Soruda yüklemnin yerine ya da öge dizilişine göre farklı olan cümle soruluyorsa yüklemnin cümlenin sonunda olup olmadığına bakmak gerekir.

1. Kurallı (Düz) Cümle: Yüklem, cümlenin sonunda olduğu cümlelere "kurallı (düz) cümle" denir.

Ablamlar üçüncü katta oturuyor.

Bu cümlede "oturuyor" sözcüğü fiildir ve kip eki alarak yüklem olmuştur. Öyleyse bu cümle, öge dizilişine göre kurallı (düz) cümledir.

Çocuk, televizyon izliyor.

Annem kek yapacak.

Bu cümleler, yüklemli sonda olduğu için kurallıdır.

2. Devrik (Kuralsız) Cümle: Yüklem, cümlenin başında veya ortasında olduğu cümlelere "devrik (kuralsız) cümle" denir.

Yemene içmene dikkat et artık.

Seni göremedim toplantıda.

Bu cümlelerde yüklem cümlenin ortasında olduğu için cümleler devriktir.

3. Eksiltili Cümle: Özellikle karşılıklı konuşmalarda ve şiirlerde, kimi zaman yüklemi söyleme gereği duymayız. Çünkü sözün gelişinden, yüklem ne olduğu zaten bellidir. İşte yüklemi söylenmeyen cümlelere "eksiltili cümle" denir.

Kasabanın girişinde büyük ağaçlar... (vardı)

Tam karşımızda yemyeşil bir ova... (uzanıyordu)

4. Yüklemi sonda olmayan cümlelere "devrik cümle" denir. "Adamaklı bastırmıştı sıcaklar." cümlesi yüklemi sonda olmadığı için devrik bir cümledir.

Aşağıdaki cümlelerden hangisi yukarıdaki açıklamayı örneklendirmektedir?

- A) Bazı insanlar define aramak için pek çok eseri tahrip ediyor.
B) Hayvanların doğal yaşam ortamları her şartta korunmalıdır.
C) Bu bitkinin yetişmesi için toprağın sürekli nemli olması gerekiyor.
D) Ebru sanatı ile ilgili çalışmalarına devam ediyor üç buçuk yıldır.

5.

	Cümleler	Yüklem Yeri Göre		Yüklem Türüne Göre	
		Kurallı	Devrik	İsim	Fiil
I.	Konya'nın her yerinde tarihî yapılar mevcuttur.	×		×	
II.	Acaba sınav neden ertelendi?	×			×
III.	Yıllar oldu kardeşlerimi görmeyeli.		×	×	
IV.	Bazen hata yapabilir insan bilmeyerek.		×		×

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinin özelliği yanlış işaretlenmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

6. (I) Denizler sulardan oluşur. (II) Geminin ağırlığı suyu aşağıya doğru ittikçe su da gemiyi yukarı doğru ittirir. (III) Buna kısaca kaldırma kuvveti denir. (IV) Mühendisler suyun bu özelliğini bildikleri için gemileri kaldırma kuvvetinden yararlanacak şekilde tasarlar.

Bu metinle ilgili,

- Cümlelerin hepsi yüklem türüne göre fiil cümlesidir.
- Devrik cümleye yer verilmemiştir.
- II. cümle yüklem türüne göre fiil, yüklem yerine göre ise kurallı cümledir.
- III. cümle isim cümlesidir.

bilgilerinden kaç tanesi doğrudur?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

7. Cümlenin yüklemi söylenmemişse bu cümleye eksiltili cümle denir. Örneğin "Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan..." cümlesinin yüklemi söylenmemiştir, dolayısıyla bu cümle eksiltili cümledir.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi eksiltili cümledir?

- A) Odaya geri döndüğümde onu göremedim B) Herkeste bir korku, bir telaş
C) Araba umduğumdan çok daha güzel D) Olanlardan sonra beş parasız kalmıştı

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

1. Bir cümlemin yüklemde "-me / -ma, -sız / -siz, yok, değil, ne ... ne ..." gibi olumsuzluk bildiren ek ya da kelimelerden biri varsa cümlede bildirilen olay veya durum gerçekleşmediyse bu cümle anlamına göre olumsuz cümledir. Mesela "Bugün beklenen yağış olmadı." cümlesinin yüklemi olan "olmadı" fiili -me / -ma olumsuzluk ekini aldığı için bu cümle anlamca olumsuz cümledir.

Yukarıdaki açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerden hangisi anlamca olumsuzdur?

- A) Arkadaşım bugün harika görünüyordu.
B) Kocaman gri bulutlar güneşin önünü kapatıyor.
C) Gökyüzünde güzel bir gökkuşağı belirmişti.
D) Bu sorular daha önce hiç aklına gelmemişti.
2. Yargının gerçekleştiğini, yüklemde bahsedilen durumun var olduğunu ifade eden cümleler anlamca olumludur.

Buna göre,

Siparişlerinizi getirmez olur muyum?

Nasıl cevap vereceğimi kimseye soracak değilim!

Sanki inşaat işlerinden anlıyorsun!

Ne doğan güne hüküm geçer ne hâlden anlayan bulunur!

görseldeki kişilerden hangisinin cümlesi anlamca olumludur?

- A) İrem
B) Filiz
C) Sinan
D) Kenan
3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşul anlamı vardır?
- A) Siz isterseniz ben konuyu bir kez daha anlattım.
B) Biz istemesek de siz bildiğinizi yapıyorsunuz.
C) Ne söylesem dinletemiyorum bazı çocuklara.
D) Keşke arkadaşlarımız da yanımızda olsaydı şimdi!
4. Aşağıdakilerden hangisi olumsuz bir soru cümlesidir?
- A) Sizce de ben bu işe başlamalı mıyım?
B) Daha ucuza bir ev bulunmaz mı buralarda?
C) Sanatçımız, saz çalmayı kaç yaşında öğrenmiş?
D) Bizim buraya geleceğimizi o da biliyor muymuş?

Anlamına Göre Cümleler

1. Olumlu Cümle

Eylemin gerçekleştiğini, gerçekleşeceğini ya da sözü edilen yargının var olduğunu ifade eden cümlelere "**olumlu cümle**" denir.

Öğrenciler, okulun bahçesinde **oyunuyordu**.

Evin bahçesinde badem ağaçları **vardı**.

Otobüs her sabah aynı saatte **gelir**.

İnsanlar dağlardan topladıkları çiçekleri **satıyor**.

Bu cümlelerin yüklemelerinde eylemin gerçekleştiği, yargının bulunduğu anlatıldığı için cümleler olumludur.

2. Olumsuz Cümle

Eylemin gerçekleşmediğini, gerçekleşmeyeceğini ya da sözü edilen yargının bulunmadığını anlatan cümlelere "**olumsuz cümle**" denir. Bir cümlemin yüklemde "-me/-ma, -mez/-maz, -sız/-siz" ekleri varsa ya da yüklem "**değil, yok**" sözcüklerinden oluşmuşsa o cümle olumsuzdur.

Kasabamızda gece vakti açık dükkân **bulunmaz**.

Ödevini yapmadan dışarıya **çıkma**.

Bu bölgedeki tarlalar **verimsiz**.

Köyümüzün insanı **varlıklı değil**.

Dolapta bir lokma yiyecek **yoktu**.

Gençler yeni çıkan kitapları **okumuyor**.

Bu cümlelerin yüklemelerinde eylemin gerçekleşmediği, yargının bulunmadığı anlatıldığı için cümleler olumsuzdur.

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

Not

Bazı cümlelerde yüklem, olumsuzluk eklerini alıp yapıcı olumsuz olsa da cümle anlamca olumlu olabilir.

Tuğçe'nin çok iyi biri olduğunu bilmez miyim? (Bilirim)

Ağaçların hiçbiri meyvessiz değildir. (Meyveliymi)

Kimi cümlelerde yüklem, olumsuzluk eki almadığı yani yapıcı olumlu olduğu hâlde cümlenin anlamı olumsuz olur.

Ferhat, ekip biçme işlerinden ne anlar ki! (Anlamaz)

Ne kalemim ne defterim vardı. (Yoktu)

3. Soru Cümlesi

Birisinden bir konuda soru yoluyla bir şey öğrenmek amacı taşıyan cümlelere "soru cümlesi" denir.

Dergideki şiiri okudun mu?

Yolculuk nereye?

Uyarı

Bilgi edinme amacı taşıyan, cevabı aslında bir yönüyle belli olan cümlelere "sözde soru cümlesi" denir.

Bu dağa tırmanmanın ne kadar zor olduğunu hiç bilmez miyim?

4. Ünlem Cümlesi

Korku, şaşkınlık, sevinç, beğenme gibi duyguları ifade eden cümlelere "ünlem cümlesi" denir.

İmdat, batıyoruz!

Bu cümleler dışında istek cümlesi, emir cümlesi, şart cümlesi de anlam bakımından cümleler başlığına dâhil edilebilir.

(Bakınız: cümlede anlam)

5. Öğretmenleri, öğrencilerden anlamına göre olumlu ve olumsuz cümleler kurmalarını istemiştir.

Buna göre hangi öğrenci anlamına göre diğerlerinden farklı cümle kurmuştur?

A)

Samsun'a gitmekten vazgeçmedim.

B)

Bu istenmeyen sonuç onun suçu değil.

C)

O, bu tür filmlerden çok korkar.

D)

O çocuk muhtemelen seni arayıp sormaz.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi soru cümlesi değildir?

- A) Kaç yıl oldu seninle görüşmedik
- B) Yeni kitaplar ne zaman gelecek
- C) Kuşlar hangi ayda göç etmeye başladılar
- D) Bunları bana anlattığını o da biliyor muydu

7. Bazı cümleler yapıcı olumlu olduğu hâlde anlamca olumsuz, yapıcı olumsuz olmasına rağmen anlamca olumlu olabilir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisi anlamca olumludur?

- A) Bu güneşte burada durulur mu hiç?
- B) Sen mantı istersin de ben sana yapmaz mıyım?
- C) Karne gününden sonra arkadaşları onu bir daha ne aradı ne sordu.
- D) Sana borç vermek istedim ama bende o kadar para ne gezer!

8. Aşağıdaki cümlelerden hangisi biçimce olumlu olduğu hâlde anlamca olumsuzdur?

- A) Bu karda kışta paltosuz dışarı mı çıkılır hiç?
- B) Gece vakti tek başına dışarı çıktın mı?
- C) Bu haber çünkü gazetelerde yer aldı mı?
- D) Babası bu geziye katılması için ona izin verir mi?

9. Türkiye'nin en büyük kenti İstanbul'dur.

Bu cümlenin olumsuz soru biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye'de İstanbul'dan büyük kent var mıdır?
- B) Türkiye'nin en büyük kenti İstanbul mudur?
- C) Türkiye'nin en büyük kenti niçin İstanbul'dur?
- D) Türkiye'nin en büyük kenti İstanbul değil midir?

YAPISINA GÖRE CÜMLELER

1. Tek yargı bildiren ve içerisinde fiilimsi bulunmayan cümlelere tek yüklemliler (basit) cümle denir. "Zamanının çoğunu bahçede değerlendiriyor." cümlesi tek yüklemliler bir cümledir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisi tek yüklemliler bir cümledir?

- A) Durakta saatlerce otobüsün gelmesini bekledik.
B) Bu onun aldığı hayatı için çok önemli bir karardı.
C) Gözlerini ufka dikip saatlerce hareket etmeden baktı.
D) İhtiyar adam, bahçedeki çiçekleri her gün sulardı.
2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yan cümlecik vardır?
- A) Hepsi de alaycı bir şekilde bakıyordu bana.
B) Yanıma gelenlerden biri, oldukça uzundu.
C) Can ve arkadaşları gururlu ve hızlı adımlarla beni geçti.
D) İçimdeki son bir umut parçası da böylece yok olmuştu.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapısına göre ötekilerden farklıdır?

- A) Bu sekiz yüz haneli küçük kasabada, şimdi belki elli aile bile oturmuyordu.
B) Yukarı kattaki odaların bütün kapıları, pencereleri sökülüştü.
C) Masanın üzerinde biriktirdiği gazeteler bir dağ gibi yığılmıştı.
D) Bahçesindeki küçük havuzun yanında çocuklar oynuyordu.

4. Aşağıdakilerden hangisi fiilimsi bulunan cümle değildir?

- A) Buradan geçen otobüs Üsküdar'a gider.
B) Sizi beklerken eski bir arkadaşımı gördüm.
C) Ağacın dallarındaki elmaları kopardı.
D) Top oynamayı eskiden beri severim.

5. Aşağıdakilerden hangisi fiilimsi bulunan (birleşik) cümle değildir?

- A) Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.
B) Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.
C) Sora sora Bağdat bulunur.
D) Denize düşen yılana sarılır.

6. I. Kantinde oturmuş, gece haberlerini dinliyordu.
II. Yıllık iznimde ülkemizin görülesi yerlerini gezeceğim.
III. Üzerinde kareli yeşil bir gömlek, kot pantolon ve spor ayakkabı vardı.
IV. Üçüncü kata çıktığı vakit, bir yığın adamın içeriği doldurduğunu gördü.

Numaralanmış cümlelerden hangisi yapıca tek yüklemliler (basit) cümledir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

Yapısına Göre Cümleler

1. Tek Yüklemliler Cümle (Basit Cümle)

Tek bir yüklemliler olan, tek yargıdan oluşan cümlelere "tek yüklemliler (basit)" cümle denir.

Çocuklar bahçede oynuyor.

cümlesinde "oynuyor" yüklemlilerdir. Bu cümlede yüklemliler dışında yargı bildiren herhangi bir sözcük ya da fiilimsi yoktur. Bu nedenle de yapısına göre tek yüklemliler bir cümledir.

Uyarı

Tek yüklemliler cümle tek bir sözcükten oluşabileceği gibi birçok sözcüğün bulunduğu çok uzun bir cümle de olabilir. Burada cümlelerin uzun ya da kısa olması önemli değildir. Önemli olan, cümlede yüklemliler dışında çekimli bir fiilin ya da fiilimsinin olmamasıdır.

Çocuklar evin arkasındaki bahçede sabaktan akşama kadar türlü oyunlar oynuyor.

cümlesi uzun olmakla birlikte tek yüklemlilerdir: "Oynuyor." Bu cümlede "oynuyor" yüklemliler dışında yargı bildiren herhangi bir sözcük ya da fiilimsi kullanılmamıştır. Dolayısıyla yapısına göre tek yüklemliler bir cümledir.

Sabahleyin erkenden evin arka tarafındaki ırmağa gittik.

Bugün babam eve geç geldi.

Şoför, yolculara çok iyi davranırdı.

Öğrenciler sınıflarında ders çalışıyor.

Bugün hava çok bulutluuydu.

YAPISINA GÖRE CÜMLELER

2. Fiilimsi Bulunan Cümle
(Birleşik Cümle)

Bir temel cümle ve onu tamamlayan yan cümle veya yan cümleciklerden oluşan cümleye “fiilimsi bulunan (birleşik) cümle” denir. Fiilimsi bulunan cümleler temel cümle ve yan cümlecikten oluşur.

Uyarı

Temel Cümle

Cümlede söylenmek istenen asıl duygu ve düşüncüyü ifade eden, asıl yargıyı oluşturan yükleme “temel cümle” denir.

Kendi odasında kitap okudu.

cümlesinde “okudu” yüklemi, cümlede asıl söylenmek isteneni ifade eden temel cümledir.

Uyarı

Yan Cümlecik

Temel cümlenin anlamını ve yapısını çeşitli yönlerden tamamlayan cümleciklere “yan cümle” veya “yan cümlecik” denir. Yan cümlecik, çoğunlukla temel cümlenin bir ögesidir.

Ben kitap okumayı çok seviyorum.

Bu cümlede bir temel yargı vardır. Bu yargı, “seviyorum”dur. Bir de onu tamamlayan “okumayı” yargısı vardır. İşte bu yargıya “yan cümlecik” denir.

Koşan çocuk düşünce ağladı.

Bu cümlede bir temel yargı (ağladı) ile bunu anlamca tamamlayan iki yan cümlecik var. Bunlar “koşan” ve “düşünce” yan cümlecikleridir. Öyleyse bu cümle yapısına göre fiilimsi bulunan bir cümledir.

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi, fiilimsi bulunan bir cümledir?

- A) Orada evlerin hepsi ağaçtan yapılmış.
- B) Sizin evin çatısını onaran kimdi?
- C) Bazı öğrenciler drama kursuna gidiyor.
- D) Herkes, kitabını masanın üstüne bıraksın.

8. Aşağıdakilerden hangisi tek yüklemlilik (basit) cümle değildir?

- A) Elindeki kitabı bir türlü bırakamıyordu.
- B) Yörenin en iyi kirazını burada bulabilirsiniz.
- C) Buraya geleli henüz bir saat oldu.
- D) Bizi dün akşam pek güzel karşıladılar.

9.

Tek Yüklemlilik Cümle

- Bu tür cümleler tek yargı içerir.

Örnek: Yeni yönetimle birlikte şirkette köklü değişiklikler oldu.

Fiilimsi Bulunan Cümle

- Fiilimsi bulunan cümleler birden fazla yargı içerir.

Örnek: Sınıfta yeni öğretmeni merakla bekleyen öğrenciler vardı.

Bu bilgilerden yola çıkarak,

- I. Uzun süre bilgisayar başında oturan çocuk dikkatini toplamada sıkıntı çeker.
- II. Büyükşehirlerin sokaklarında çocuk sesleri araba kornalarına tercih edilmelidir.
- III. Sokak oyunları unutulalı çocuklar sosyalleşmeyi bilgisayar başında arıyor.
- IV. Okullardaki teneffüs saatleri konusunda yeni fikirler geliştirilmelidir.
- V. Okuldan eve hevesle dönüp okul kıyafetleriyle oyuna koşan çocuklardık biz.

cümlelerinden hangileri fiilimsi bulunan cümledir?

- A) I, II, V
- B) II, IV, V
- C) II, III, IV
- D) I, III, V

YAPISINA GÖRE CÜMLELER

1. Aşağıdakilerden hangisi birden çok yüklemli (sıralı) bir cümledir?

- A) Ben dağlıyım, bu çukur ovalarda kalamam.
- B) Baygın bir kekik ve çam kokusu ortalığı doldurmuştu.
- C) Kar altında odun kesmek, bahçeye bostan ekmeye benzemez.
- D) Akrabalarının, komşularının, arkadaşlarının bayramını tebrik etti.

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapısı bakımından ötekilerden farklıdır?

- A) İster bizimle gelirsın ister burada kalırsın.
- B) Yorulduğumdan ne sinemaya ne tiyatroya gitmek istiyordum.
- C) Hem yiyor hem etrafıma bakıyordum.
- D) Ya odaları temizlersin ya da bahçedeki elbisesleri toplarsın.

3. Aşağıdakilerden hangisi bağlaçla bağlanmış (bağlı) bir cümledir?

- A) Dağın suları serindir ama kışı çetindir.
- B) Bu kadar soruyu ancak iki saatte çözerim.
- C) Tatile çıkınca ne hikâye ne roman okudu.
- D) Hem trene hem gemiye binmek istiyordu.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisi özneleri ortak, birden çok yüklemli cümledir?

- A) Bütün yeni buluşların yüzde doksan dokuzunda, yüzde biri esindir.
- B) Konuşmak ihtiyaç olabilir ama susmak sanattır.
- C) Biri sana sırtını çevirirse üzülmeye, böylece dostunla düşmanını ayırt etmiş olursun.
- D) Dünyanın en yoksul insanı paradan başka hiçbir şeyi olmayandır.

3. Birden Çok Yüklemli Cümle (Sıralı Cümle)

Birden çok yüklem virgül ya da noktalı virgülle birbirine bağlanması sonucu oluşan cümleye “birden çok yüklemli (sıralı) cümle” denir. Birden çok yüklemli cümlelerde en az iki yüklem bulunur.

Adama dayanma ölür, ağaca dayanma kurur.

Yılan eğilir, bükülür, deliğini bulur.

Biri yer, biri bakar; kıyamet ondan kopar.

Not

Birden çok yüklemli cümlelerde özne, nesne, yer tamlayıcısı gibi öğelerden biri ya da birkaçı ortak olabilir. Yani bu öğeler birden fazla yüklemle bağlanabilir.

Adam, adamdan korkmaz; utanır.

cümlesinde “adam” öznesi ile “adamdan” yer tamlayıcısı hem “korkmaz” hem de “utanır” yüklemlerinin ortak ögesidir.

Çekirge bir sıçrar, iki sıçrar, sonunda yakayı ele verir.

cümlesinde “çekirge” öznesi “sıçrar, ele verir” yüklemlerinin ortak ögesidir. Dolayısıyla bu cümlelerde öge ortaklığı (özne) söz konusudur.

Akıllı söylemeden düşünür, akılsız düşünmeden söyler.

cümlesinde öge ortaklığı yoktur.

Baba minderi ateştir, her oğul oturamaz.

cümlesinde de öge ortaklığı yoktur.

5.

	Yapısına Göre Cümleler	Bağlaçla Bağlanmış Cümle	Tek Yüklemli Cümle	Filimsi Bulunan Cümle
I.	Gülmek, insan ömrünü uzatan en kolay eylemdir.			X
II.	Özlü ve güzel sözlerin atasözü olması için halkın ortak kültüründen gelmesi gerekir.	X		
III.	İnternet dünyası günümüzde gençleri içine hızla çekiyor.		X	
IV.	Filmi beğendi ama eleştirmekten de vazgeçmedi.	X		

Yukarıdaki tabloda kaçınıcı cümleyle ilgili yanlış işaretleme yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

YAPISINA GÖRE CÜMLELER

4. **Bağlaçla Bağlanmış Cümle (Bağlı Cümle)**

En az iki cümlenin bir bağlaçla birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelere “**bağlaçla bağlanmış (bağlı) cümle**” denir. Bağlaçla bağlanmış cümlelerde yüklem-ler birbirine “**ama, fakat, çünkü, yalnız, ancak, oysa, ve, veya, ya da, ne...ne..., hem... hem..., ya... ya...**” gibi bağlaçlarla bağlanır.

Kapıyı açtı, içeri girdi.

cümlesinde yüklem-ler (açtı-girdi) virgülle birbirine bağlanmış-tır. Bu nedenle cümle, birden çok yüklemli (sıralı) cümledir.

Kapıyı açtı ve içeri girdi.

cümlesinde ise yüklem-ler “**ve**” bağlacı ile birbirine bağlanmış-tır. Bu nedenle bu, bağlaçla bağlanmış (bağlı) cümledir.

Not

İçinde bağlaç bulunan her cümle bağli cümle değildir. Bir cümlenin, bağli cümle olabilmesi için mutlaka birden çok cümlenin bağlaçla birbirine bağlanması gerekir.

Geniş **ama** taşlı yolda bir saat yürüdük. (Tek yüklemli cümle)

İçeri girdi **ama** bize selam vermedi. (Bağlaçla bağlanmış cümle)

Not

Bağlaçla bağlanmış cümlelerde öge ortaklığı olabilir/olmayabilir.

Ders çalışmayı unutma çünkü yarın yazılı sınav var. (Öge ortaklığı yok)

Şairin şiir kitabını aldım ama henüz okumadım. (Nesnel-ri ve özneleri ortak)

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi bağlaçla bağlanmış cümle değildir?**

- A) Uzun süre konuştu fakat salondakiler bu konuşmadan hiçbir şey anlamadı.
- B) Haksızlıklara kayıtsız kalmazdı ama elinden fazla bir şey gelmezdi.
- C) Yerinden kalkamıyordu çünkü bacaklarında ağrı vardı.
- D) Sözleri ile davranışları birbirinden farklı olan insanlardan uzak dururum.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç, iki cümleyi birbirine bağlamıştır?**

- A) Bu yeni öğrenci bence çalışkan ve disiplinli birine benziyor.
- B) Hem sınavdan zayıf almaktan korkuyor hem de sınava ciddi bir şekilde çalışmıyor.
- C) Sözlerinin yanlış anlaşıldığını ve kendisine haksızlık yapıldığını söyledi.
- D) Şu an ne kitap okumayı ne de televizyon izlemeyi canım istiyor.

8. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapıca diğerlerinden farklıdır?**

- A) Kapıyı yavaşça açtı ve hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.
- B) Yağmur gece başladı, sabaha kadar aralıklı yağdı.
- C) Çantasını kontrol etti, hiçbir şeyi evde unutmamalıydı.
- D) Adam sustu, bir müddet misafirlerini süzdü.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer tamlayıcısı ortaktır?**

- A) Bahçedeki zeytin ağaçlarını önce budadı, sonra suladı.
- B) Bugün canım çok sıkılıyor, hiçbir şey yapmak istemiyorum.
- C) Babam Balıkesir’e gitti, önümüzdeki hafta da annem gidecek.
- D) Hava birden karardı, şiddetli bir yağmur yağmaya başladı.

10. (I) Üç dört dakika içerisinde beyazlık yok olmuş, yerini başka renklere bırakmıştı. (II) Çadırları orada bir yere kuracaklardı. (III) Ne zaman gideceklerini düşündü ve bir heyecan dalgasıyla yine aşağı indi. (IV) Güneş yükselirken denizin kendisine yaklaştığı duygusuna kapılmıştı.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümle, birden çok yüklemli bir cümledir.
- B) II. cümle, yüklem türüne göre isim cümlesidir.
- C) III. cümlede bağlaç cümleleri birbirine bağlamıştır.
- D) IV. cümle, yüklem yerine göre kurallıdır.

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

1. I. Resim yaparken içim sıkılır, sonunu bir türlü getiremem.
II. Fırından mis gibi ekmek ve simit kokuları geliyor.
III. Öğretmen tahtaya bir öğrencinin çıkmasını istedi.
IV. Adam, makam aracından iner ve etrafındakilere seslenir.

Numaralanmış cümlelerin yapılarına göre özellikleri aşağıda verilenlerle eşleştirilecektir.

- . Tek yüklemliler
▲. Fiilimsi bulunan
●. Bağlaçla bağlanmış
★. Birden çok yüklemliler

Buna göre doğru eşleştirme aşağıdakilerden hangisidir?

	I.	II.	III.	IV.
A)	★	■	▲	●
B)	★	▲	■	●
C)	●	■	●	★
D)	●	▲	■	★

2. Fiilimsi bulunan ve tek yüklemi olan cümleler birleşik cümle; fiilimsisi olmayan ve tek yüklemi olan cümleler basit cümle olarak değerlendirilir.

Buna göre,

(I) Bukalemunun alt derisinde kromatofor denen ve dokuya rengini veren tanecikler vardır. (II) Taneciklerin üstündeki alt deri renksiz ve saydamdır. (III) Böylece bir prizma rolü oynayarak cildin rengini az çok yansıtır. (IV) Aslında renk değiştirmesi, çevredeki renklerden ziyade öfke, korku veya avını görünce duyduğu histen kaynaklanır.

metnindeki cümlelerin hangisi yapısı yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. (I) Birçok kuş türünde yuva yapma işi erkek ve dişi kuşun birlikte çalışmasıyla halledilir. (II) Erkek kuş çevreden topladığı çalı, tüy, yün gibi maddeleri yuvaya taşıyarak işin önemli kısmını halleder. (III) Yuva yapımında en zor iş dişilere düşer çünkü dişiler yuvayı örme işiyle uğraşır. (IV) Çevremizde gördüğümüz serçe, kırlangıç, güvercin gibi daha birçok kuş türü yuvalarını hep bu biçimde yapar.

		EVET	HAYIR
1	Fiil cümlesidir.	×	
2	Fiilimsi bulunan cümledir.		×
3	Olumsuz cümledir.		×

Bu tabloda verilen özellikler metindeki kaç numaralı cümleye aittir?

- A) I B) II C) III D) IV

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

4. “Lisenin onuncu sınıfındaydım ilk şiirim çıktığı vakit.” cümlesi “lisenin onuncu sınıfındaydım” yüklemi isim olduğu için yüklem türüne göre “isim” cümlesi, yüklem sonda olmadığı için yüklem yerine göre “devrik” cümledir.

Bu açıklamaya göre,

Yasemin

“Tarihler benim için önemlidir.” demişti o gün
Behçet Necatigil.

Birçok aşamadan geçmiş bir şiidir Behçet Necatigil’in şiiri.

Yunus

Emre

Yazdığı şiirleri en güzel okuyan şairimiz belki de odur.

O gece okumasını dilediğim şiirler arasında bu şiir de vardı.

Sezin

diyen kişilerden hangisinin cümlesi devrik bir isim cümlesidir?

A) Yasemin

B) Yunus

C) Emre

D) Sezin

5.

Cümle: Her gece arkadaşlarıyla beştaş oynuyor.

Bilgi: Yapısına göre tek yüklemlidir.

Cümle: Bir atım olsaydı onu çok severdim ve üzümle, cevizle beslerdim.

Bilgi: Yapısına göre bağlaçla bağlanmış cümledir.

Cümle: Anlamaya başladığı Arapçayı, kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu.

Bilgi: Anlamına göre olumlu cümle, yüklem türüne göre fiil cümlesidir.

Cümle: Dün akşam kaldığımız köyün erkeklerinin balıkçılıktan başka bir işi yokmuş.

Bilgi: Yüklem türüne göre isim cümlesi, yapısına göre tek yüklemlidir.

Yukarıdaki cümleler hakkında verilen bilgilerden birinde yanlışlık yapılmıştır ve yanlış bilgi içeren kutucuk seçilecektir.

Buna göre hangi renk seçilmelidir?

A) Mavi

B) Mor

C) Sarı

D) Kırmızı

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

1. Taş koridorda duyulan sadece benim ayak seslerimdi. Uzun koridor, yarı aydınlık ve soğuktu. Camlardan vuran ışık yerden de beni gölgelendiriyor, ayaklarımdan çıkan ses taş zeminden duvarlara vuruyordu. Okulumuz tarihî, eski bir taş binaydı. Eskiden bir ara kışla veya hastane olarak da kullanılmıştı. Bana yüzlerce odası, binlerce camı, bilinmeyen çok gizli köşesi var gibi geliyordu.

Bu metinde altı çizili cümlenin yapısına ve anlamına göre özelliği hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Tek yüklemlî cümle
Olumsuz cümle
- B) Birden çok yüklemlî cümle
Olumlu cümle
- C) Tek yüklemlî cümle
Olumlu cümle
- D) Bağlaçla bağlanmış cümle
Olumlu cümle

2. Aşağıdaki tabloda hangi cümlenin özellikleri işaretlenirken yanlışlık yapılmıştır?

	Cümleler	İsim Cümlesi	Fiil Cümlesi	Kurallı Cümle	Devrik Cümle
A)	Kardeşimin erkenden kalkmasına oldukça şaşırılmış.		✓	✓	
B)	Boş vakitlerini en iyi şekilde değerlendirmelisin.	✓		✓	
C)	Teker teker kontrol ettim kitabın tüm sayfalarını.		✓		✓
D)	Düşünmek için okumaya ve yazmaya her zaman ihtiyaç vardır.	✓		✓	

3. Tek yüklemlî ya da fiilimsi bulunan cümlelerin birbirine virgül veya noktalı virgülle bağlanması sonucu oluşan cümlelere birden çok yüklemlî (sıralı) cümle denir. “Ev alma, komşu al.” cümlesi birden çok yüklemlî bir cümledir.

Aşağıdakilerden hangisi sıralı cümle değildir?

- A) Ters gidince kişinin işi, muhallebi yerken kırılır dişi.
B) Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.
C) Dost bin ise azdır, düşman bir ise çoktur.
D) Dün yumurtadan çıktı, bugün kabuğunu beğenmez.

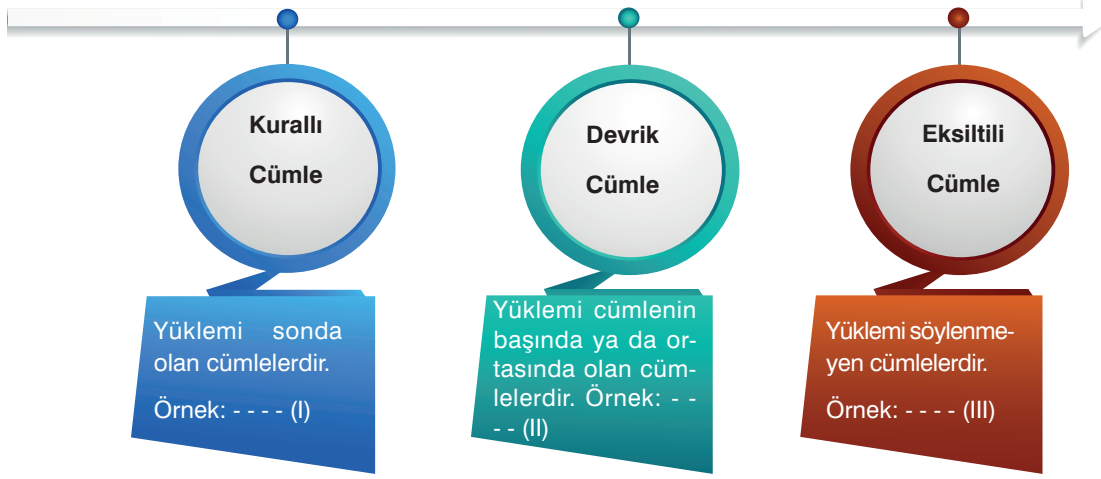
4. Aşağıdakilerden hangisi bağlaçla bağlanmış (bağlı) cümledir?

- A) Kanallarda haber aramaya başladı fakat haberler çoktan bitmişti.
B) Kahvaltıya el sürmemiş, çayının da yarısını içmişti.
C) İri dolu taneleri düştüğü yerde amansız bir gürültü çıkarıyordu.
D) Burası benim otuz sene önce gördüğüm, içinde en güzel günlerimi geçirdiğim yer değildi.

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

5.

YÜKLEMİN YERİNE GÖRE CÜMLELER

Bu görselde numaralanmış yerlere getirilecek cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) “Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan” cümlesi III numaralı bölüme getirilmelidir.
- B) “Lavanta kokuları gelir uzaklardan.” cümlesi II numaralı bölüme getirilmelidir.
- C) “Benim doğduğum köylerde ceviz ağaçları yoktu.” cümlesi I numaralı bölüme getirilmelidir.
- D) “Düğün el ile, harman yel ile.” cümlesi I numaralı bölüme getirilmelidir.

6. “Sabırsızlıkla açtı alınan hediyeyi.” cümlesinde yüklem sonda olmadığı için bu cümle yüklemine göre devriktir. Yüklemi sonda olan “Hediye beklediğinden büyüktü.” cümlesi ise yüklemine göre kurallıdır.

Bu açıklamaya göre,

(I) İnsanlar gündelik stres ve sıkıntılarında uzaklaşmak için başvuruyor sosyal medyaya. (II) Ancak yapılan araştırmalar sosyal medyanın stresi gidermek yerine daha fazla strese yol açtığını gösteriyor. (III) Sosyal medyanın tetiklediği endişe, huzursuzluk ve konsantre güçlüğü gibi belirtilerdi araştırmacılar tarafından incelenenler. (IV) Sonuçlarda sosyal medya platformu kullananların neredeyse tamamının genel endişe semptomları taşıdıkları görüldü.

metindeki cümlelerden hangileri devriktir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I ve IV
- D) II ve IV

7. (I) Müzede sergilenen eserlerin iyi görülebilmesi için uygun bir aydınlatmaya ihtiyaç var. (II) Ancak aydınlatmada kullanılan ışık çok güçlü olduğunda sanat eserlerinin yıpranmasına, renklerinin solmasına ve ısınıp kuruyarak kırılganlaşmasına neden olabilir. (III) Bunun için ışık miktarı iyi ayarlanmalıdır sanat eserlerinin bulunduğu ortamlarda. (IV) Ayrıca ışığın doğrudan eserin üzerine düşürülmemesine de dikkat edilmesi gerekir.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümle, yüklemine göre isim cümlesidir.
- B) II. cümlede birden fazla yan cümlecik vardır.
- C) III. cümle, yüklemine göre devriktir.
- D) IV. cümle, anlamca olumsuzdur.

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

1.

		
ODAKLANMA →	Her seferinde elle ya da otomatik yapılır. Zaman alır.	Çok kısa bir sürede kendisi kesintisiz yapar.
AYAR →	Çevre etkenlerine göre ayarlar değiştirilir.	Ortama göre kendini otomatik olarak ayarlar.
KONUM →	Her konum değişikliği için yeni ayar ya da yön değişikliği yapılmalı.	Değişikliklerde görmek istediğimiz şeye bakmamız yeterli.
PARLAKLIK →	Güneş, lamba, mum ya da daha farklı ışıklar için ayarlama yapılmalı.	Değişik ışık şiddetlerine çok kısa sürede göz bebeği büyüüp küçülerek uyum sağlayabilir.
IŞIK →	Gece çekimlerinde ayar yapılırsa bile kaliteli çekim olmaz.	Saniyenin onda biri kadar kısa sürede net olarak yıldızlar görülebilir.

Yukarıda göz ile kameranın karşılaştırılmasında verilen cümlelerde aynı satırdaki cümlelerin yüklem türüne göre özdeş olmasına dikkat edilmiştir. Örneğin ODAKLANMA satırındaki kamerayla ilgili cümle de gözle ilgili yazılan cümle de fiil cümlesidir.

Buna göre satırlardan hangisinde cümleler yüklem türüne göre özdeş değildir?

- A) AYAR   B) KONUM   C) PARLAKLIK   D) IŞIK

2. “İskeçe’de kahvaltınızı şehir meydanındaki kafelerden birinde yapabilirsiniz.” cümlesinde “yapabilirsiniz” ifadesi yüklemidir. Bu cümlede yüklem dışında yargı bildiren bir sözcük veya söz grubu bulunmadığı için cümle, tek yüklemlidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tek yüklemlidir?

- A) Balıkçı, hayranlık içinde çevresini izlerken bir mağaraya gözleri takılmış.
 B) Uzun bir yolculuk sonrasında deve kervanı pazar yerine ulaşmıştı.
 C) Bir zamanlar Rize’nin güneyindeki yaylalarda resme meraklı bir çoban yaşamış.
 D) On yıl boyunca cadde başındaki altı katlı apartmanda oturduk.

3. (I) Gereken emirleri verdikten sonra yattı ve ertesi sabah erkenden uyandı. (II) Yatağından fırladı, tıraş oldu, büyük bir özenle dişlerini fırçaladı. (III) Ütülü ve temiz elbiselerini giydikten sonra aşağı indi. (IV) Arabayla otelin bahçesinden hızlı bir şekilde çıktı.

Bu metindeki cümleler ile ilgili,

- K. I, bağlaçla bağlanmış bir cümledir.
 L. II, birden çok yüklemlidir.
 M. III, fiilimsi bulunan cümledir.
 N. IV, tek yüklemlidir.

açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) K   B) L   C) M   D) N

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

4. Aşağıdaki tabloda cümleler yapılarına göre işaretlenmiştir.

	Cümleler	Tek Yüklemlilik Cümle	Fiilimsi Bulunan Cümle	Birden Çok Yüklemlilik Cümle	Bağlaçla Bağlanmış Cümle
😊	Çoğu yazarımız romana, öykü deneyimi geçirdikten sonra başlamıştır.		✓		
😊	Avukat, hukuk öğrenimi görür ve yargı önünde kişilerin haklarını savunmayı meslek edinir.				✓
😞	Diziler; öyküleriyle, öykülerin geçtiği yerlerle, karakterleriyle ve müzikleriyle yaşamımızın vazgeçilmezleri arasına girdi.			✓	
😍	Bazen kitapçılarda renkli resimlerle dolu cici bicili kitaplar görürsünüz.	✓			

Yukarıdaki şekilde hangi emoji'nin ait olduğu cümle yapısına göre yanlış işaretlenmiştir?

5. ➤ Olumlu cümledir.

➤ Yapısına göre bağlaçla bağlanmış cümledir.

Verilen özellikler aşağıdaki cümlelerden hangisine aittir?

- A) 1950'li yıllarda İstanbul'a gelenlerin bir kısmı kendi ifadeleriyle bu şehri yenmeyi ve kötü talihlerini değiştirmeyi amaçladı.
 B) Şerbet ya doğrudan doğruya meyvenin suyuna şeker katılarak ya da kaynatılmış meyvelerden yapılır.
 C) Yaşlı adamdan başka buralara gelen olmamış çünkü kimse anlatılanlara inanmıyormuş.
 D) Uyumaya çalışırken ara sıra gözlerimi açıp etrafa bakıyordum çünkü odadaki sesler dikkatimi dağıtıyor.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi, ayraç içinde verilenin örneği değildir?

- A) Güneş ışınları, gölün üzerinde mavi dalgalarla oynuyor gibiydi. (Eksilteli cümle)
 B) Çocukluğumda hemen her akşam, yatmadan önce annemden masallar dinlerdim. (Kurallı cümle)
 C) Hayallerinin peşinde koşan genç bir adamın maceralarını anlattım bu romanımda. (Devrik cümle)
 D) Dünyada en çok ilgi çeken yerlerin başında gelen Everest Tepesi, Himalayalardadır. (İsim cümlesi)

7. Aşağıdaki sıralı cümlelerin hangisinde özne ortak öğe olarak kullanılmamıştır?

- A) Kalemlerine gözü gibi bakıyor, yanından hiç ayırmıyordu.
 B) Arkadaşlarını çok seviyor, sık sık onlarla buluşuyordu.
 C) Âdeta düşüncelerimizi okuyor, ne söyleyeceğimizi biliyordu.
 D) Annem yemekleri yapardı, ben ise kitap okurdum.

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

1.

Öğretmen Oğuz'dan kurduğu isim cümlelerini işareti, fiil cümlelerini ise işaretiyle göstermesini istemiştir. Aşağıdaki tabloda Oğuz'un cevaplarına yer verilmiştir.

	Cümleler	Semboller
I.	Başarılı olmak için çalışmak gereklidir.	
II.	Hayatta başarı kadar başarısızlık da vardır.	
III.	Gerçekleşmemiş hayaller için üzülmemek gerekir.	
IV.	İyi arkadaş seçmek sınav kazanmaktan büyük başarıdır.	

Buna göre hangi cümle doğru sembole eşleştirilmiştir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

2. Çalışanlardan biri "Bayım gidip biraz para kazanmak için bana bir gün süre ver çünkü sözleşmeler çok ağır." dediğinde ona izin verirdi. İzin veren bu adam, onun çalışmayıp boş boş çarşıda gezeceğini düşünmezdi hiç. Bazen penceresinden küçük gölü seyrederek ve çalışanlarına gerekli olan eşyayı satacak dükkanlarla beraber bir taş köprü yaptırmanın yararlarını düşünürdü. O zaman bakışlarının canlılığı söner, yüzünde sonsuz bir memnuniyet belirirdi.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisinin örneğine yer verilmemiştir?

A) Bağlaçla bağlanmış cümleye (Bağlı cümle)

B) Fiilimsi bulunan cümleye (Birleşik cümle)

C) Tek yüklemlili cümleye (Basit cümle)

D) Birden çok yüklemlili cümleye (Sıralı cümle)

3. Aşağıdaki afişte güvenli internet kullanımı ile ilgili bazı bilgilere yer verilmiştir.

Yukarıdaki afişte bulunan cümlelerden kaç tanesi yapısına göre tek yüklemlili cümledir?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTİ

4. Kurşun kalemlerimizin içindeki siyah madde ya da kalemlerimize taktığımız ince uzun uçlar, grafit adı verilen kimyasal bir maddeden üretiliyor. Grafit ise karbon atomlarının üç boyutlu olarak düzenlenmesiyle oluşuyor.

Bilim insanları bir grafen tabakasının üzerine bir başka grafen tabakasını özel bir açıyla yaklaştırdıklarında ve malzemeyi mutlak sifira kadar soğuttuklarında ilginç bir şey fark ettiler. Bu özel açılı bükme işlemi sonucunda iki grafen tabakasının özellikleri kökten değişti. Katmanlar önce bir yalıtkan, ardından da süper iletken oldular. Hem yalıtkan hem de süper iletken olabilen bir madde...

Bu metinde aşağıdaki cümle türlerinden hangilerine örnek vardır?

- A) Birden çok yüklemlili cümle
Olumlu cümle
Eksiltili cümle
- B) Fiilimsi bulunan cümle
Olumlu cümle
Fiil cümlesi
- C) Bağlaçla bağlanmış cümle
Olumlu cümle
İsim cümlesi
- D) Tek yüklemlili cümle
Olumsuz cümle
Fiil cümlesi

5. Elif, sosyal bilgiler dersinde şu özelliklere sahip bir metin okumuştur:

Devrik fiil cümlesi vardır.	Olumlu isim cümlesi içerir.
Bağlaçla bağlanmış bir cümleye yer verilmiştir.	Fiilimsi bulunan bir cümle vardır.

Buna göre Elif, aşağıdaki metinlerden hangisini okumuştur?

- A) İster spor ister bilim ya da sanat olsun bir hedefiniz yoksa sonuca ulaşamazsınız. Başarıya ulaşmak için hayal edip kendinizi motive etmeniz gereklidir.
- B) Gerçekten çok çok önemlidir çocukla arkadaşça ilişki içinde olmak. Çocukların değer verilmeye, saygı ve sevgi görmeye ihtiyaçları vardır.
- C) Aile ortamında her zaman devam eden bir duygu alışverişi söz konusudur. Bir çocuğu en iyi anlayan insanlardır anne ve babası.
- D) Zeybekler, Anadolu'nun en zengin yerel müzikleri eşliğinde dans ederek ritim tutan efelerdir. Günümüzde kültürel şartlar değişiyor ve zor günler geçiriyor popülerlik baskısına uğrayan zeybekler.

1.

Kurallı Cümle: 	Devrik Cümle:
Olumlu Cümle: 	İsim Cümlesi:
Olumsuz Cümle: 	Fiil Cümlesi:

Yabancı ot, mantar ya da böcek gibi tarım zararlılarının yok etmek için kullanılan bazı maddeler, küresel ısınmanın yanı sıra doğadaki bazı canlıların sayısının azalmasına da neden olur. Özellikle bitkilerdeki tozlaşmaya yardımcı olan arılar ve diğer bazı böcekler, bu durumdan en çok etkilenen canlılardır. Bitkilerin üremesini sağlayan tozlaşma, bitkinin polenlerinin rüzgâr, su ve böcekler yardımıyla taşınması sonucu gerçekleşir.

Bu parçadaki cümlelerin özellikleriyle ilgili bir tablo yapılırsa hangi şekiller hiç kullanılmaz?

- A)
- B)
- C)
- D)

2. I. O zamanlarda dünyanın diğer ucundan, gizemli ülkelerden haberlerle ilgilenirdim.
II. Tren hareket ederken hepimizin cebinde sadece elli lira vardı.
III. Kiraz denince akla yaz gelir zaten.

Aşağıdakilerin hangisinde numaralanmış cümlelerin özellikleriyle ilgili yanlışlık yapılmıştır?

	I. Cümle	II. Cümle	III. Cümle
A)	Tek yüklemlî cümle	İsim cümlesi	Olumlu cümle
B)	Fiilimsi bulunan cümle	Olumlu cümle	Kurallı cümle
C)	Olumlu cümle	Kurallı cümle	Fiil cümlesi
D)	Fiil cümlesi	Fiilimsi bulunan cümle	Fiilimsi bulunan cümle

SÜPER TEST

3.

1

Hastalık döneminde bol sıvı tüketmeye özen gösterilmeli, beslenmeye dikkat edilmeli, özellikle taze sebze ve meyve tüketilmelidir.

Öksürüldüğünde ya da hapşırıldığında ağız ve burun, mendil ya da mendil bulunmadığı durumlarda dirsek içi ile kapatılmalıdır.

2

3

Öğrencide ateş, öksürük gibi solunum yolu hastalığı belirtileri olduğunda evde dinlenmesi sağlanmalıdır.

Kâğıt mendil kullanıldıktan sonra çöp kovasına atılmalı ve eller yıkanmalıdır.

4

Afişteki cümleler özelliklerine göre incelendiğinde,

- 1. cümle, yapısına göre birden çok yüklemli cümledir.
- 2. cümle, yüklem yerine göre kurallı bir cümledir.
- 3. cümle, yüklem türüne göre fiil cümlesidir.
- 4. cümle, yapısına göre fiilimsi bulunan cümledir.

bilgilerinden kaç tanesi doğru olur?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

4. Türkçe öğretmeni, öğrencilerden biçimce olumsuz olduğu hâlde anlamca olumlu olan cümle yazmalarını istemiştir. Öğrencilerin yazdıkları cümleler şöyledir:

Senin anlattıklarına katılmıyor değilim.

Sabah kapını çalan ben değilim.

Benim için neler yaptıklarını bilmez miyim?

Ne yazık ki yarın size gelemeyeceğim.

Buna göre öğrencilerden hangileri öğretmenin istediği cümleyi doğru yazmıştır?

A) Özge ve Ayşe

B) Utku ve Ahmet

C) Ahmet ve Özge

D) Ayşe ve Utku

CEVAP ANAHTARI

8. ÜNİTE

Yüklem Türüne ve Yerine Göre Cümleler

Test - 1 1-D 2-A 3-C 4-D 5-C 6-C 7-B

Anlamına Göre Cümleler

Test - 2 1-D 2-A 3-A 4-B 5-C 6-A 7-B 8-A 9-D

Yapılarına Göre Cümleler

Test - 3 1-D 2-B 3-C 4-C 5-A 6-C 7-B 8-C 9-D

Test - 4 1-A 2-B 3-A 4-C 5-B 6-D 7-B 8-A 9-C 10-B

ÜNİTE GELİŞTİRME TESTLERİ

Cümle Türleri

Test - 5 1-A 2-B 3-C 4-B 5-D

Test - 6 1-C 2-B 3-A 4-A 5-D 6-B 7-D

Test - 7 1-B 2-A 3-D 4-C 5-D 6-A 7-D

Test - 8 1-B 2-C 3-B 4-B 5-D

CÜMLE TÜRLERİ

SÜPER TEST

Cümle Türleri

Test - 9 1-A 2-B 3-C 4-D

Kaynakların tamamı için bu esere ulaşabilirsiniz.

Mesut
BAYAR

Duygu
AKKAYA SALMAN

